

Tervetuloa etäluennolle!

1. Aloitetaan kello 17.00, joten rentoudu ja hae vaikka kuppi kahvia
2. Aloitusta odottaessasi, voit kirjoittaa chat-laatikkoon, minkälaisia odotuksia ja toiveita sinulla on tälle luennolle

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Satakunnan piiri

LAPSET ENSIN

Kiusaamisen ehkäiseminen

Tiia Rosnell | 12.1.2021

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Satakunnan piiri

LAPSET ENSIN

Illan tavoitteet

Saada tietoa kiusaamisesta

Antaa vanhemmille keinoja ja välineitä käsitellä kiusaamista yhdessä lapsen ja nuoren kanssa

Antaa vinkkejä siihen, miten vanhemmat voivat ehkäistä kiusaamista ja puuttua siihen

Vinkki 1

Keskustele kotona
kiusaamisesta, vaikka
tuntuisi siltä, ettei asia
kosketa perhettänne.

Kansainvälisesti vakiintuneimman kiusaamisen määritelmän mukaan oppilasta on kiusattu, jos häneen kohdistuu toistuvasti epämiellyttäviä tai kivuliaita tekoja yhden tai useamman muun oppilaan taholta.

Kiusaamisen nähdään olevan tarkoituksellista, toistuvaa ja valtaepätasapainoon perustuvaa, eikä kiusattu kykene puolustautumaan.

(Olweus 1993; Olweus & Limber 2019, 36.)

Kiusaamiselle tyypillistä

Toistuvuus

Tietoisuus

Vallankäyttö

Ryhmäilmiö, johon liittyvät vallan tavoittelu ja
voiman väärinkäyttö

Vertaissuhdeongelma

Oppilaat kokevat kouluissa myös monenlaista loukkaavaa kohtelua, jossa ei välttämättä ole kyse toistuvuudesta ja valtaepätasapainosta.

Myös sellainen haavoittaa.

Toisaalta kiusaaminen terminä voi peittää alleen sen että kyse on henkisestä ja fyysisestä väkivallasta.

Entä syrjintä? Rasismi? Vihapuhe?

MLL:n Hyvinvointikyselyn (n=11 000) mukaan yläkoululaisista:

- 80 prosenttia kokee, että luokkatoverit hyväksyvät hänet sellaisena kuin hän on.
- 62 prosenttia sanoo, että hänen luokassaan on hyvä ilmapiiri ja että hän uskaltaa yrittää ja joskus epäonnistuaakin ilman pelkoa nolatuksi tulemisesta.
- 59 prosenttia on sitä mieltä, että hänen luokassaan huolehditaan siitä, että kukaan ei jää yksin.
- 48 prosenttia uskoo, että hänen luokkansa oppilaat haluavat toimia kiusaamista vastaan.
- 47 prosenttia kertoo, että hänen luokkatoverinsa ovat kiinnostuneita siitä, mitä hänelle kuuluu.
- 20 prosenttia kokee, että joku voi saada koulussa arvostusta kiusaamalla muita

Vinkki 2

Huomioi, että
kiusaaminen koskettaa
aina koko ryhmää.

Kiusaamisen yleisyys - kouluterveyskysely

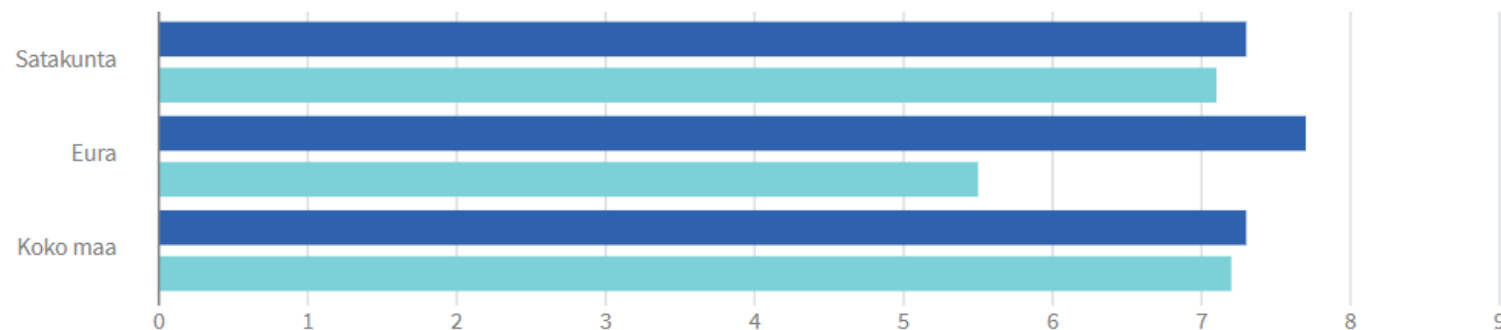
Aluevertailu, perusopetus 4. ja 5. luokka, 2017 ja 2019

Lähde: Kouluterveyskysely

Indikaattori: Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, %

Indikaattori tuottaa tietoa niiden lasten osuudesta (%), joita on kiusattu koulussa vähintään kerran viikossa lukukauden aikana.

Sukupuoli: yhteensä

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Satakunnan piiri

■ 2017

■ 2019

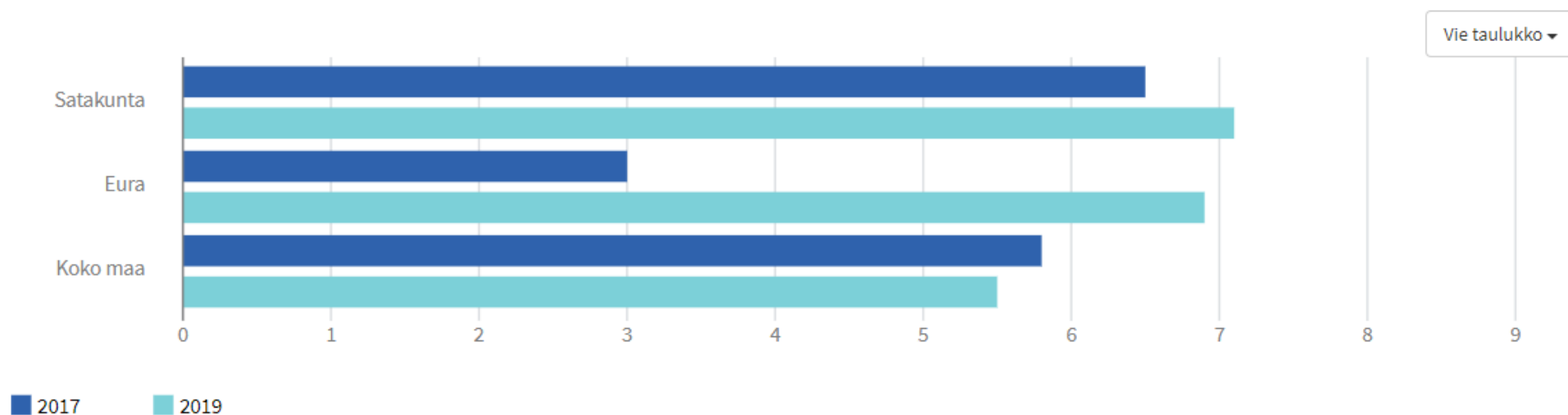
Aluevertailu, nuoret 2017 ja 2019

Lähde:Kouluterveyskysely

Indikaattori: Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, %

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), joita on kiusattu koulussa vähintään kerran viikossa lukukauden aikana. Koulukiusaaminen on koulussa tai muussa oppilaitoksessa tapahtuvaa henkistä tai fyysistä väkivaltaa. Se on tarkoituksellista, suunnitelmallista ja toista vahingoittavaa. Koulukiusaaminen voi olla yksilöiden välistä tai yhteisöllistä. Useimmiten kiusaaminen kohdistuu yhteen oppilaaseen. Periaatteessa kuka tahansa lapsi tai nuori voi joutua kiusatuksi koulussa. Lapsen ja nuoren riskiä joutua kiusatuksi lisäävät ulkoisen olemuksen piirteistä esimerkiksi poikkeava ruumiinrakenne, kuten huomattava ylipaino tai alipaino, ja motorinen kömpelyys ja temperamenttipiirteistä arkuus, vähäinen seurallisuus tai impulsiivisuus.

Perusopetus 8. ja 9. lk, Sukupuoli: yhteensä

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Satakunnan piiri

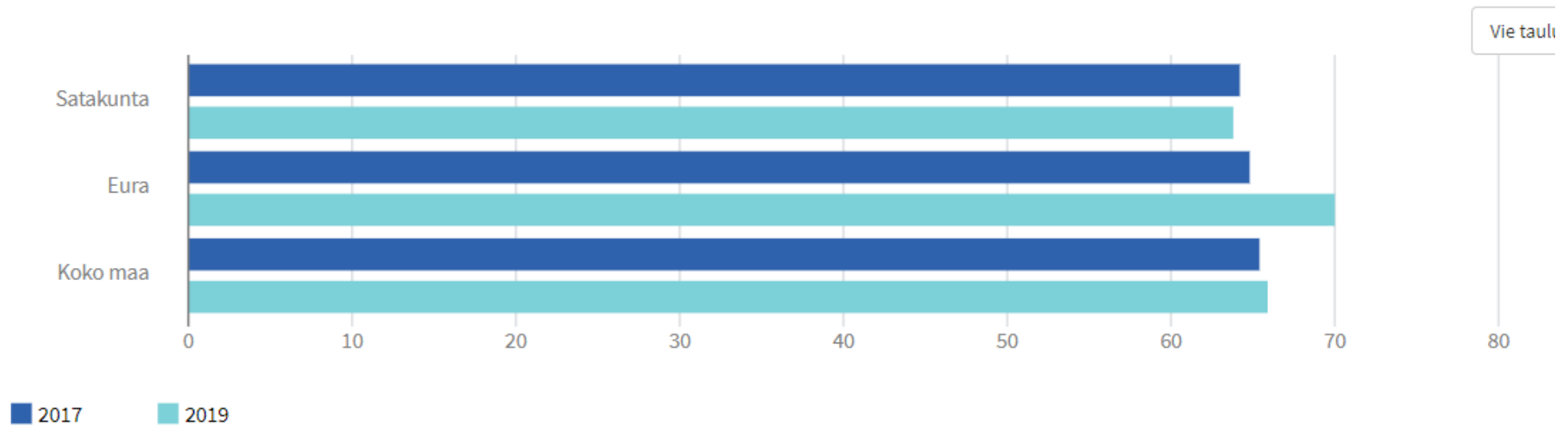
Aluevertailu, perusopetus 4. ja 5. luokka, 2017 ja 2019

Lähde: Kouluterveyskysely

Indikaattori: Ei ole kiusattu koulussa lainkaan lukukauden aikana, %

Indikaattori tuottaa tietoa niiden lasten osuudesta (%), joita ei ole kiusattu koulussa lainkaan lukukauden aikana.

Sukupuoli: yhteensä

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Satakunnan piiri

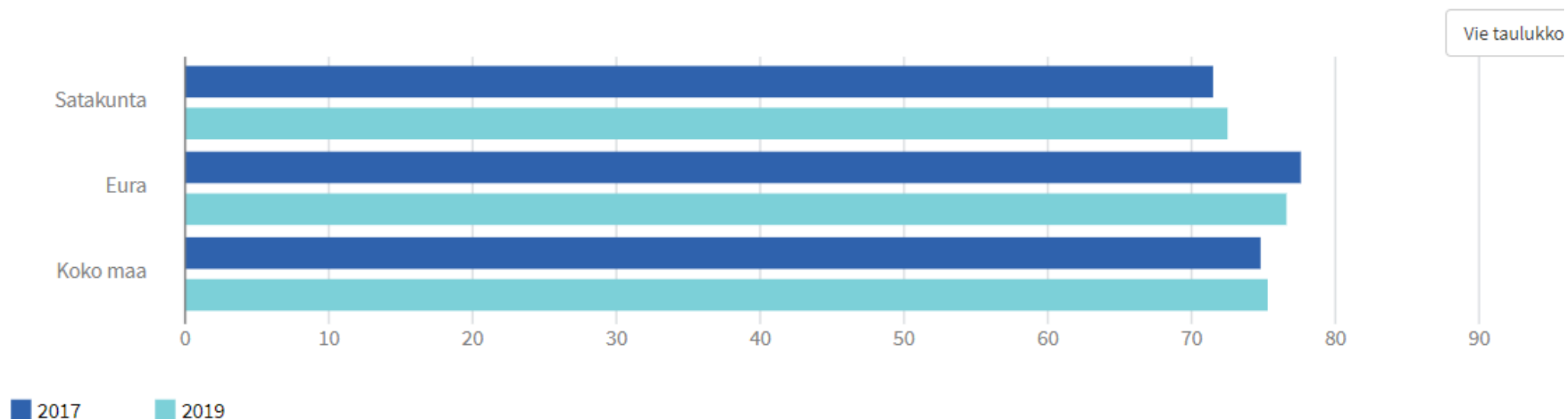
Aluevertailu, nuoret 2017 ja 2019

Lähde:Kouluterveyskysely

Indikaattori: Ei ole kiusattu koulussa lainkaan lukukauden aikana, %

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), joita ei ole kiusattu koulussa lainkaan lukukauden aikana.

Perusopetus 8. ja 9. lk, Sukupuoli: yhteensä

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Satakunnan piiri

Vinkki 3
Ota lapsen kertomus
kiusaamisesta
vakavasti.

Kiusaamisen muodot ja tavat

Suora kiusaaminen: fyysinen tai omaisuuteen kohdistuva väkivalta sekä sanallinen loukkaaminen

Epäsuora kiusaaminen: sosiaalinen eristäminen porukasta, uhrin vahingoittaminen kiertoteitse (esim. juorujen levittäminen, valehtelu sekä ryhmän manipulointi siten, että he alkavat torjua syrjinnän kohdetta).

Kiusaaminen on vakava riskitekijä

Kiusatuilla voi olla mm. ahdistusta, masennusta, henkisen ja fyysisen terveyden ongelmia, koulumotivaation heikkenemistä

Muita kiusanneilla voi olla mm. särkyjä, nukkumisvaikeuksia, mielipahaa

Kokemukset kiusaamisesta voivat vaikuttaa pitkään senkin jälkeen, kun kiusaaminen sinänsä on loppunut.

Vinkki 4

Kuuntele ja kysy,
millaiset kaverisuhteet
lapsellasi on.

Kysy ja kuuntele, ole läsnä

Vanhemman ja lapsen välinen vuorovaikutus luo pohjan kriisitilanteissa toimimiseen

Aikuisen velvollisuus ja tehtävä on toimia lapsen apuna kiusaamistilanteissa

Lapsen ei tarvitse oppia pärjäämään yksin.

Kamalaa jos se soittais kouluun!

Se huolestuis kuitenkin niin kauheesti ja tulis surulliseksi.

Jos mä kerron ni sit mua kiusataan vielä enemmän!

Turhaan mä kerron, mitä ne muka vois tehdä?

Kaverisuhteiden tukeminen on tärkeää

Porukkaan kuuluminen on lapselle ja nuorelle tärkeää

Kertominen on helpompaa, jos vanhemmat ovat kiinnostuneita ja tuntevat luokan oppilaita

Miettikää yhdessä erilaisia keinoja, joiden avulla voi ystäväystyä ja pitää yllä kaveruutta.

Vinkki 5

Tutustu lapsesi netinkäyttöön.

Nuoret käyttävät nettiä sosiaalisesti

Tutustu lapsesi kanssa nettiyhteisöihin ja sosiaaliseen mediaan, jota hän käyttää

Nettikiusaamista on esimerkiksi:

pilkkaavat tai uhkaavat viestit

juorujen tai henkilökohtaisen tiedon levittäminen

toisen nimellä esiintyminen

sulkeminen ryhmän ulkopuolelle

salasanojen huijaaminen ja väärinkäyttö.

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Satakunnan piiri

Netissä tapahtuvan kiusaamisen erityispiirteitä

- Viestinnän kasvottomuus, anonyymiyys, toisilleen tuntemattomat osapuolet
- Riippumattomuus ajasta ja paikasta
- Fyysisellä koolla, voimalla tai iällä ei ole vaikutusta kiusaajan tai kiusatun asemaan
- Viestien ja sisältöjen laaja leviäminen
- Viestejä ja sisältöjä saattaa olla vaikea poistaa
- Valvonnan puute

Netissä tapahtuvaa kiusaamista

- Noin 30% nuorista on kokenut ainakin jonkinasteista kiusaamista digimedioiden palveluissa.
- Noin 60% on nähnyt sosiaalisissa medioissa toisten kiusaamista.
- Noin 30% on puuttunut kiusaamiseen jollain tavalla.
- Monet pitävät somessa tapahtuvaa kiusaamista helpompana kuin kasvokkain tapahtuvaa kiusaamista.

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Satakunnan piiri

Lähde: Kouluterveyskysely THL, Some ja nuoret
Ebrand

Miten nuoret itse näkevät
netissä tapahtuvan
kiusaamisen?

- *Seksuaalissävytteisiä kuvia ja videoita. Tätä on tapahtunu paljon.*
- *No esim tanssivideoitten haukkuminen mutta se ei minua haittaa*
- *On haukuttu huonoksi pelaajaksi vaikkakin ihan aiheellisesti*

Lähde: MLL Nuorten puuttuminen nettikiusaamiseen- kysely 2020

- *Minun mielestä kaikkiin kohdistuu päivittäin "trollaamista" mutta se kuuluu netin käyttöön, jos loukkaantuu liian helposti ÄLÄ käytä nettiä.*
- *Vaikka tätä tapahtuukin joka päivä, tarvitsee olla tyhmä että ottaa asiat tosissaan. Jos sinua nimitetään netissä sinun ei pitäisi ottaa siitä itseesi...*
- *Jos jotain kiusataan netissä niin hän on todennäköisesti tehnyt jotain mistä hän ansaitsee tulla kiusatuksi.*

Lähde: MLL Nuorten puuttuminen nettikiusaamiseen- kysely 2020

- *Tiktok on täynnä lähes joka päivä jotakin ilkeää tekstiä, tai jotakin henkilöä loukkaavaa muuta sisältöä, ja nimenomaan suomalaiset tekee tätä, en ole huomannut että muissa maissa sillä tavalla kirjoiteltaisiin niin rumasti. Se minua vaivaa tosi paljon.*
- *Olen mielestäni aina nähnyt niin sanotun vastahyökkäyksen, että muut ovat haukuttua tukeneet ja kannustaneet ja monet ovat hyvin kielteisiä tätä haukkumista kohtaan. Olen itsekin pari kertaa lähettänyt kannustusviestin haukutulle.*

Lähde: MLL Nuorten puuttuminen nettikiusaamiseen- kysely 2020

Mitä tehdä?

Empatia netissä

Aivotutkija
Katri Saarikivi

Kannattaa miettiä, mitä haluaa saavuttaa netinkäytöllä.
Mitä sieltä hakee? Hakeeko sieltä oikeita asioita?

Empatia netissä

- Miten voisit kasvattajana/itse edesauttaa myönteistä vuorovaikutusta netissä?
- Millaisissa tilanteissa empatiataitoja tarvitaan netissä tai älylaitteilla?
- Millaisia keskusteluja olet käynyt nuorten kanssa kiusaamisesta tai vuorovaikutuksesta netissä, peleissä tai somessa?
- Mitä muita ajatuksia video herätti?

Vinkki 6

Muistathan, että omat asenteesi tarttuvat myös lapseen.

Koti ja koulu kasvattajina

Vanhemmat vaikuttavat paljon lapsensa arvomaailmaan

Rajoja asettamalla aikuiset antavat mallin
hyväksyttävästä käytöksestä

Lapset tarvitsevat kannustusta puuttua kiusaamiseen

Mieti lapsen kanssa yhdessä, miten sanoa jämäkästi Ei
ja miten viestiä kiusatulle olevansa tämän puolella.

Vinkki 7

Tutustu koulun toimintamalliin
kiusaamisen ehkäisemiseksi ja
siihen puuttumiseksi.

Kiusaamistilanteiden selvittäminen tapahtuu koulussa, mutta vanhempien rooli on tärkeä

Koulun suunnitelma kiusaamisen ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi

Tutustu, kommentoi, keskustele lapsesi kanssa

Hyvää yhteishenkeä lisäävä toiminta koulussa

Tukioppilastoiminta, oppilaskuntatoiminta, projektit, retket, teemapäivät, juhlat

Ole mukana vanhempainyhdistyksessä, luokkatoimikunnassa, ilmoittaudu vapaaehtoiseksi valvojaksi tai apuhenkilöksi

Ilmitulleiden kiusaamistapausten selvittely ja siinä käytettävä malli

Osallistu selvittelyyn pyydettyäessä, keskustele lapsesi kanssa, ole tukena

Luokissa käytävät keskustelut kiusaamisesta

Keskustele lapsesi kanssa kiusaamisesta, kysele luokan tapahtumista, kuuntele kertomuksia koulun arjesta

Kiusaamistapausten seuranta

Selvitä koulusta miten seuranta järjestetty, keskustele opettajan kanssa, kysele lapseltasi tilanteen etenemisestä

Toimi näin kiusaamistilanteessa

- Ole **reilu kaveri**: jos havaitset kiusaamista, osoita tukeasi kiusatulle esimerkiksi ottamalla yksin jäävä mukaan ryhmään.
- Jos joku **kiusaa sinua, ilmoita siitä heti** opettajalle, rehtorille tai jollekin toiselle koulun aikuiselle. Näin hän voi puuttua tilanteeseen.
- Ilmoita aikuiselle myös, jos **jotakin toista kiusataan**.
- Kerro, **mitä** tilanteessa tapahtui ja **ketä** oli paikalla.
- Kerro aikuiselle myös, jos olet kohdannut kiusaamista **verkossa**. Säilytä mahdolliset todisteet, kuten some-, teksti- ja sähköpostiviestit.
- Kerro asiasta myös **vanhemmillesi**.

Oppilaille

Tiesitkö, että:

- Koulun aikuisten pitää aina puuttua kiusaamiseen.
- Kun tarvitset apua, voit ottaa yhteyttä opettajan ja rehtorin lisäksi koulun psykologiin, kuraattoriin, terveydenhoitajaan tai lääkäriin. Keskustelu on luottamuksellista ja toiveesi ja mielipiteesi otetaan huomioon.
- Voit ilmoittaa kiusaamisesta koulun aikuiselle myös **someviestillä**.
- Sinulla on **oikeus osallistua** koulun toiminnan ja pelisääntöjen suunnitteluun.

Kiusaaminen satuttaa.
Muista, että olet tärkeä ja arvokas juuri sellaisena kuin olet.

OPH:n ohje oppilaille

Lähde: OPH 2020.

<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/kiusaamisen-vastainen-tyo-kouluissa-ja-oppilaitoksissa>

Toimi näin kiusaamistilanteessa – –

Vanhem-
mille

- Kiinnitä huomioita lapsesi tunnetiloissa tai käyttäytymisessä tapahtuviin **muutoksiin**.
- **Ilmoita viipymättä koululle**, jos havaitset tai saat tietoonsi lapsesi tai muihin lapsiin kohdistuvaa kiusaamista koulussa.
- Voit ilmoittaa **myös vapaa-ajalla tapahtuneesta** kiusaamisesta, jos arvioit että asialla on vaikutusta lapsen koulunkäyntiin. Ota asia puheeksi myös muiden tapahtumaan osallisten vanhempien kanssa.
- Vaikka olet huolissasi lapsestasi, **yritä ajatella miten asia ratkaistaisiin hyvin** myös muiden mukana olleiden lasten näkökulmasta.
- Jos lastasi on kiusattu, **ole hänen tukenaan**. Rohkaise häntä kertomaan kokemuk-
sistaan, kun asiaa käsitellään koulussa.
- **Jos oma lapsesi on osallistunut kiusaamiseen**, tue häntä asian käsittelyssä opettajien ja muiden tilanteessa mukana olleiden lasten kanssa.

Voit ennaltaehkäistä kiusaamista seuraavasti:

- **Keskustele** lapsesi kanssa kiusaamisesta ja sen muodoista sekä hänen kaveri-
suhteistaan koulussa, vapaa-aikana ja digitaalisissa ympäristöissä.
- **Tutustu digitaalisiin ja sosiaalisen median ympäristöihin**, joita lapsesi käyttää.
- **Harjoittele** yhdessä lapsen kanssa mediataitoja sekä netin ja sovellusten kohtuullista käyttöä. **Rajoita** lapsen netti-aikaa tarvittaessa. **Opetä** ystävällistä ja asiallista käyttäytymistä myös netissä.

Tiesitkö, että:

- Lapsellasi on **oikeus psykologi- ja kuraattoripalveluihin sekä kouluterveyden-
huoltoon**. Näiden palvelujen asiantuntijat tarjoavat ohjausta myös huoltajalle.
- Sinulla on **oikeus saada tietoa** lapsen kouluasioista ja hyvinvoinnista koulussa.
- Mikäli kiusaaminen johtaa **kurinpito- tai puuttumis-
keinoihin tai sillä on rikosoikeudellisia seura-
muksia**, noudatetaan asianosaisten kuule-
misessa ja huoltajille tiedottamisessa lain-
säädännön edellyttämiä menettelytapoja.

OPH:n ohje vanhemmille

Lähde: OPH 2020.

<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/kiusaamisen-vastainen-tyo-kouluissa-ja-oppilaitoksissa>

Jos lapsesi kertoo tulleensa kiusatuksi

Pysyttele rauhallisena, älä ylireagoi

Kuuntele ja rohkaise lasta puhumaan

Osoita lapselle, että asialle on paljon tehtävissä

Arvioi tilannetta ja keskustele lapsesi

kanssa siitä, mikä olisi paras keino lähteä selvittämään asiaa

Älä vähättele kiusaamista

Ota yhteyttä kouluun ja keskustele tapaamisesta

Pyri yhteistyöhön asianomaisten kanssa.

Jos lapsesi on kiusannut muita

Kiellä, mutta älä syyllistä. Tuomitse kiusaaminen, älä lastasi

Kiusaamiseen syyllistyvät usein aivan tavalliset lapset

Kuuntele lastasi, mutta älä hyväksy kaikkia selityksiä

Auta lasta ymmärtämään, kuinka pelottavaa kiusaaminen on
kiusatusta

Lähde selvittämään tilannetta yhdessä koulun ja muiden
vanhempien kanssa.

Vinkki 8
Pyri yhteistyöhön
muiden vanhempien
kanssa.

Vanhempien välinen yhteistyö on tärkeää!

On tutkittu että vanhempien keskinäiset hyvät suhteet vaikeuttavat kiusaamisen jatkumista tai sen alkamista ylipäätään.

Vinkit kootusti

Keskustele kotona kiusaamisesta vaikka tuntuisi siltä, ettei asia kosketa perhettänne.

Kuuntele ja kysele millaiset kaverisuhteet lapsellasi on.

Huomioi, että kiusaaminen koskettaa aina koko ryhmää.

Tutustu lapsesi netinkäyttöön.

Ota lapsen kertomus kiusaamisesta vakavasti.

Muistathan, että omat aseteesi tarttuvat myös lapseen.

Tutustu koulun toimintamalliin kiusaamisen ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi.

Pyri yhteistyöhön muiden vanhempien kanssa.

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Satakunnan piiri

Tietoa ja tukea vanhemmille

The screenshot shows the MLL100 website interface. At the top left is the MLL logo with the text 'MANNERHEIMIN LASTENSUOJELULIITTO'. To its right is the 'MLL100' logo. Further right is a red button labeled 'Liity jäseneksi' and a search icon with the text 'Hae'. Below this is a blue navigation bar with tabs for 'Vanhemmille', 'Nuorille', 'Ammattilaisille', 'Kumppaneille', 'Tue työtämme', 'Tietoa MLL:sta', and 'Ajankohtaista'. Underneath the navigation bar are several menu items: 'Lapsen kasvu ja kehitys', 'Tietoa lapsiperheen elämästä', 'Vinkkejä lapsiperheen arkeen', 'Tukea perheen huoliin ja kriiseihin', and 'Toiminta lapsiperheille'. Below the menu items is the text 'Anna palautetta Vanhempainnetistä'. At the bottom of the navigation area is the breadcrumb trail 'ETUSIVU / VANHEMPAINNETTI / TUKEA PERHEEN HUOLIIN JA KRIISEIHIN'. The main content area features a large photograph of a woman with long brown hair, wearing a pink long-sleeved shirt and blue jeans, sitting on a white staircase and holding a baby in her arms. She appears to be looking down thoughtfully.

Tukea perheen huoliin ja kriiseihin

12.2.2020

Tue lasta perheen kriisissä

Jatkuva riitely perheessä

Nuori on yksinäinen

Tietoa, keskusteluja ja toimintaa lapsille ja nuorille

MLL:n Nuortennetti
www.nuortennetti.fi

MLL:n Lasten ja nuorten puhelin: maksutonta keskusteluapua lapsille ja nuorille, p. 116 111, myös chat ja nettikirjepalvelu

MANNERHEIMIN
LASTENSUOJELULIITON
Satakunnan piiri

NUORTEN-
NETTI

Tee Nuortennettiä!

Hae

Seksuaalisuus

Ihmissuhteet

Kiusaaminen

Mieli ja keho

Netti ja media

Koulu ja työ

Arki

Apua ja tukea

Osallistu

Loukkaava kohtelu ja kiusaaminen satuttaa

Miksi joku kiusaa?

Kaikkien toiminnalla on merkitystä kiusaamistilanteissa

Kiusaaminen voi olla rikos

Minua kiusataan

Minua kiusataan netissä

Mitä tehdä, jos huomaa kiusaamista?

Kysyttyä kiusaamisesta

ETUSIVU / KIUSAAMINEN

Kiusaaminen

Lue mitä voit tehdä, jos sinua kiusataan, huomaat kiusaamista tai haluat muuttaa omia toimintatapojasi.

KIITOS!

